

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

BADK.DPK.133.75.2018

Warszawa, dnia 2 października 2018 r.

P9-40/18	Data wpływu petycji 16 sierpnia 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 1 października 2018 r.

PRACA PRZYMUSOWA

TEMAT

WYSOKOŚĆ ŚWIADCZENIA ZA PRACĘ PRZYMUSOWĄ

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Pan Eugeniusz Szymala.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w sprawie zmiany ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, w celu podwyższenia kwoty świadczenia pieniężnego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnioskuje o podwyższenie minimalnej kwoty świadczenia przysługującego osobom deportowanym do pracy przymusowej do kwoty 30 zł za miesiąc, maksymalnie 600 zł za 20 miesięcy.

Wnoszący petycję uważa, że obecna stawka świadczenia, wynosząca 35 gr za 1 dzień pracy, jest rażąco niska i powinna być podniesiona do 1 zł za dzień. Proponowana kwota stanowiłaby odczuwalną i realną poprawę sytuacji materialnej osób starszych.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1001 ze zm.) stanowi, że świadczenie przysługuje osobom, które zostały osadzone w obozach pracy przymusowej lub deportowane do pracy przymusowej, na okres co najmniej 6 miesięcy, na terytorium państwa polskiego w granicach sprzed 1 września 1939 r. lub na terytorium III Rzeszy i terenów przez nią okupowanych lub na teren Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i terenów przez niego okupowanych.

Świadczenie przysługuje osobom, które nie mają ustalonego prawa do dodatku kombatanckiego lub za tajne nauczanie.

Osobom uprawnionym równocześnie do świadczenia i do dodatku określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników lub ustawie o uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionym w kopalniach węgla, kamieniołomach i zakładach wydobywania rud uranu, przysługuje świadczenie albo jeden z dodatków - wyższy lub wybrany przez uprawnionego.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od długości trwania pracy przymusowej.

Kwota świadczenia pieniężnego ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent i jest ogłaszana w formie komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski”.

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 lutego 2018 r. w sprawie kwoty świadczenia pieniężnego przysługującego osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (M. P. poz. 220) określa wysokość świadczenia, które za 1 miesiąc wynosi 10,82 zł, za 20 miesięcy wynosi 215,84 zł.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. poz. 1552) przyznała osobom deportowanym do pracy przymusowej dodatkowe uprawnienia związane ze służbą zdrowia oraz opieką społeczną np.: prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej czy prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej.

Ustawę uchwalono 20 lipca 2018 r. i zacznie obowiązywać 30 października 2018 r.

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2671 z 26 czerwca 2018 r.), zakłada zmiany w uprawnieniach kombatantów oraz osób będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Proponowane rozwiązania dotyczą również osób deportowanych do pracy przymusowej i osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, które będąc w trudnej sytuacji materialnej lub w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych będą miały prawo do ubiegania się o pomoc finansową udzielaną przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na zasadach analogicznych, jakie obowiązują obecnie kombatantów, działaczy opozycji i osoby represjonowane.

Pierwsze czytanie projektu ustawy odbyło się 19 lipca 2018 r. na 67. posiedzeniu Sejmu. Projekt został skierowany do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, z zaleceniem zasięgnięcia opinii Komisji Obrony Narodowej.

Komisja Obrony Narodowej na 103. posiedzeniu 11 września 2018 r. pozytywnie zaopiniowała przesłany projekt ustawy.

INFORMACJE DODATKOWE:

Ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę

i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich została uchwalona w II kadencji Sejmu.

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Adam Dobroński na 66. posiedzeniu Sejmu 1 grudnia 1996 r. omawiając projekt ustawy przytoczył ideę towarzyszącą ustanowieniu świadczenia, wówczas stwierdził że: „(...) *dodatek pieniężny przewidziany w omawianej dzisiaj ustawie, wypłacany z budżetu państwa polskiego, nie jest odszkodowaniem adekwatnym do wymiaru niewolniczej pracy na rzecz byłej III Rzeszy lub byłego Związku Radzieckiego. Wynika on przede wszystkim z konieczności poprawienia dochodów naszych współobywateli, którzy z powodu deportacji i przymusowej pracy są dziś bardziej narażeni na dolegliwości chorobowe, wymagają staranniejszej opieki i oczekują na słuszne, pełne zadośćuczynienie za doznane krzywdy. Dlatego też projektowane świadczenie ma charakter stały, nie przechodzi jednak na członków rodziny i na spadkobierców*”.

Wysokość świadczenia w 1996 r. za każdy pełny miesiąc trwania niewolniczej pracy ustalono w wysokości 0,5% przeciętnego wynagrodzenia w kwartale poprzedzającym termin waloryzacji emerytur i rent, łącznie nie więcej niż 10% wynagrodzenia. Kwota świadczenia była waloryzowana. Przeciętne wynagrodzenie uwzględniane przy obliczaniu podstawy wymiaru świadczeń w 1996 r. wyniosło 842,09 zł, co dawało kwotę 4,21 zł (0,5%) oraz 84,21 zł (10%).

W okresie od 2002 r. do 2005 r. waloryzacja świadczenia została wstrzymana.

W 2005 r. zasady naliczania świadczenia zmieniono i została ustalona kwota: za jeden miesiąc 7,23 zł, za 20 miesięcy 144,25 zł. Wysokość świadczenia uwzględniała waloryzacje przypadające od 1 czerwca 2002 r. do 31 marca 2005 r.

Ustalona została też górna granica czasowa świadczenia na 20 miesięcy. Kwota świadczenia podlega waloryzacji. Ponadto uprawnieni mogli starać się o rekompensatę z tytułu zaniechania waloryzacji świadczenia.

Od 1999 r. wysokość świadczenia obowiązująca w danym okresie ogłaszana jest w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski”, w formie komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Liczba osób posiadających status osoby deportowanej do pracy przymusowej lub osadzonej w obozie pracy przez III Rzeszę i ZSRR przedstawiona została m.in.

– w uchwale Senatu RP z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, ustawy o podatku

dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, i szacowana jest na ok 71 000 osób (dane Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych),

– w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2671 z 26 czerwca 2018 r.) proponowane uprawnienie dotyczy ponad 80 tyś. poszkodowanych, z czego osoby deportowane do pracy przymusowej lub osadzone w obozach pracy w czasie II wojny światowej stanowią najliczniejszą grupę ok 61 500 osób.

OPRACOWAŁA

Joanna Baranowska

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz